

**KLINIK LABORATOR
DIAGNOSTIKADA INNOVATSION
TEXNOLOGIYALARDAN
FOYDALANISH, MUAMMOLAR VA
YECHIMLAR
xalqaro ilmiy-amaliy
anjuman
18 aprel 2023 yil**

O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi

www.ssv.uz

Toshkent tibbiyot akademiyasi www.tma.uz

Raximberganov S.R., Raximova F.B. Klinik laborator diagnostika va informatika texnologiyalari uyg‘unlashuvi-zamon talabi	354
Saidov A.B., Madolimov A.M. Donor qonining yaroqsizlik sabablarini o‘rganish	355
Saidov.A.B., Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A., Shomansurova G.E. Qon komponentlarida bioximik ko‘rsatkichlar laborator tashxisi	357
Saidvaliev F.S., Subxanova A.X. Migren va zo‘riqish bosh og‘rig‘i bilan tashxislangan bemorlarda depressiya darajasini aniqlash	358
Saidvaliyev F.S, Subxanova A.X “Migren Pro” mobil ilovasini migren tashxisi qo‘yilgan bemorlarda samaradorligini baholash	359
Samatova L.D., Bobojonova Sh.D. Donorlarda gemotransmissiv torch infeksiyalar	359
Samatova M.G‘. Vitamin B ₁₂ laborator tahlili va klinik ahamiyati	362
Sayfutdinova.Z.A., Yodgorova K.P. Ayollar salomatligi uchun qondagi temirning ahamiyati	363
Sayfutdinova Z.A., Yodgorova K.P. Ayollarda gemoglobin darajasini aniqlash ahamiyati	364
Sayfutdinova Z.A., Valijonova M.S. Homiladorlik davrida toksik hepatit kechishining ahamiyati	366
Sayfutdinova Z.A., Hidoyatova M.D. Laboratory diagnostics of salts in urine analysis	367
Sayfutdinova Z.A., Khidoyatova M.D. Normative indicators of urine analysis	369
Sayfutdinova Z.A., Xidoyatova M.D. Peshob tuzlarining laborator diagnostikasi	370
Sayfutdinova Z.A., Xidoyatova M.D. Laboratoriyaada vakutaynerlar-dan foydalanish	371
Sayfutdinova Z.A. Peshobni tayyorlashning umumiy qoidalari	373
Sayfutdinova Z.A. Zimnitskiy sinamasi uchun ko‘rsatmalar	375
Sayfutdinova Z.A., Xidoyatova M.D. Ikki va uch stakanli sinamalar ...	376
Sayfutdinova Z.A. Peshobdagi diastaza va shaklli elementlar miqdorini o‘rganish uchun yig‘ish	378
Sayfutdinova Z.A. Peshobdagi diastaza va shaklli elementlar miqdorini o‘rganish uchun yig‘ish	379
Sayfutdinova Z.A. Reberg sinamasi uchun peshob yig‘ish va saqlash qoidalari	381

DONORLARDA GEMOTRANSMISSIV TORCH INFEKSIYALAR

Samatova L.D., Bobojonova Sh.D.

Toshkent tibbiyot akademiyasi, O'zbekiston Respublikasi, Toshkent

Qon tarkibiy qismlarini quyish transfuziologiyaning asosiy qismi bo'lib, shifoxonalarda malakali mutaxassislar tomonidan amalga oshiriladi. Qon preparatida gemotransmissiv infeksiyalar, biokimyoiy ko'rsatkichlar, xilyoz, gemoliz, fibrinoliz holatlari kuzatilganda qon preparatlari yaroqsiz deb baholanadi. So'nggi 10 yil ichida yangi texnologiyalarni takomillashtirish gemotransmissiv infektsiyalarni tashxislash imkoniyatlarini oshirishga yordam berdi. Transfuziologiyaning asosiy shartlaridan biri qon quyish terapiyasi uchun zamonaviy sifat va xavfsizlik talablariga javob beradigan qon komponentlarini tayyorlash va quyishdir. Gemotransmissiv infeksiyalar orasida TORCH – guruhidagi infeksiyalar: T (Toxorlasmosis - toksoplazmoz), O (Other diseases - boshqa infeksiyalar, ya'ni suvchechak, o'rab oluvchi temiratki, xlamidioz, gonokokkli infeksiya, listerioz va b.q.), R (Rubella - qizilcha), C (Cytomegalia - sitomegalovirusli infeksiya - CMVI) va H (Herpes simplex – oddiy gerpesni 1 va 2 tiplari) muhim o'rinni egallaydi. Gerpes ko'pchilik ayollarda mavjud bo'lib, homila bu infektsiyani bachadonda ham, tug'ruq paytida ham olishi mumkin. Boladagi herpes ko'rlik, sariqlik, rivojlanish kechikishi, markaziy asab tizimining shikastlanishi va o'limga olib kelishi mumkin. Qizilcha - eng keng tarqalgan va juda yuqumli virus. Qizilcha infektsiyasi bo'lsa, homila o'limi 80% hollarda sodir bo'ladi. Markaziy asab tizimi, eshitish, yurak, ko'rishga ta'sir qiladi, rivojlanishning juda kuchli kechikishi sodir bo'ladi. Bunday holatda davolanish samarasiz, shuning uchun qizilcha infektsiyasi abort qilish uchun ko'rsatma hisoblanadi. Ushbu kasallikka duchor bo'limgan ayollar uchun shifokorlar homiladorlikni rejalashtirish vaqtida emlashni tavsiya qiladilar. Ular 3 oy davomida amalga oshiriladi. Sitomegalovirus miyaga, markaziy asab tizimiga zarar etkazishi, jismoniy va psixologik rivojlanishning kechikishi, epilepsiya, karlik va homila o'limiga olib kelishi mumkin. Toksoplazmoz homiladorlik davrida juda kam uchraydi. Grippga o'xshash alomatlar bo'lishi yoki alomatlarsiz davom etishi mumkin. Bu taloq, jigar, yurak-qon tomir tizimiga ta'sir qiladi. Infektsiyalar butunlay boshqacha yo'llar bilan yuqishi mumkin. Bu uy hayvonlarining yaxshi pishmagan go'sht, qon va tupurik, havo tomchilari va jinsiy aloqa orqali sodir bo'lishi mumkin.

Tekshiruv bir necha bosqichda amalga oshiriladi. Birinchidan, qon olinadi va virusga antikorlar mavjudligi tekshiriladi. Antikorlar immunitet tizimining oqsillari bo'lib, ular agent bilan uchrashganda ishlab chiqariladi. Agar natija ijobji bo'lsa, unda ularning soni qancha ekanligi aniqlanadi. Bunday tashqari, homilador ayollar antikorlarning mavjudligini aniqlaydigan maxsus tahlildan o'tadilar. Ular infektsiyaning qancha vaqt oldin sodir bo'lganligini aniqlash uchun ishlatalishi mumkin. Agar antikorlar yo'q bo'lsa, ayol homiladorlik paytida takroriy testlarni o'tkazishi kerak.

TORCH infektsiyalarining diagnostikasi qonda IgM va IgG antikorlarini (*immunoglobulinlar*) aniqlashdan iborat. Qon tekshiruvi 8 ta majburiy testdan

iborat keng qamrovli laboratoriya tekshiruvdir (Anti-Rubella IgM, Anti-Rubella IgG, Anti- Toxoplasma gondii IgM, Anti-Toxoplasma gondii IgG, Anti- HSV (1, 2 turdag'i) IgM , Anti-HSV (1, 2 turdag'i) IgG, Anti-CMV IgM, Anti-CMV IgG). Agar homilador ayollarda IgM aniqlansa va hatto yuqori IgG mavjud bo'lsa ham, shifokor birlamchi o'tkir infektsiya, qayta infektsiya yoki uning qayta faollashuvi bor-yo'qligini hal qilishi kerak. Bunday holda, qo'shimcha testlarni - avidlikni aniqlash kerak (Anti-Rubella IgG - avidite, Anti-Toxoplasma gondii IgG - avidite, Anti-HSV (1, 2 tip) IgG - avidite, Anti-HSV (2-toifa) IgG - avidlik).

Natijalar. 1. IgG (-), IgM(-) - infeksiya yo‘q; 2. IgG(+), IgM(-) - immunitet mavjud yoki xavf tug‘dirmaydigan tashuvchanlik; 3. IgG(±), IgM(+) - birlamchi infektsiya bilan zararlanish; 4 IgG(+), IgM(±) - qayta faollashish.

Хулоса. Homiladorlikdan oldin va homiladorlik paytida siz immunitetning holatiga sinchkovlik bilan g‘amxo'rlik qilishingiz kerak, chunki u bizni virusli infektsiyalardan himoya qiladi. Homiladorlik paytida surunkali kasalliklarning namoyon bo‘lishi va immunitetning pasayishiga qo‘srimcha ravishda, TORCH infektsiyasini yuqtirish xavfi ortadi. Viruslar uchun eng qulay muhit yosh to‘qimalardir va agar kasallik yuqsa, oqibati yomon bo‘lishi mumkin.

Adabiyotlar.

1. Сайдов А.Б., Курбонова З.Ч., Сайфутдинова З.А. ва б. Қон компонентларида биохимик кўрсаткичлар лаборатор ташхиси // Замонавий клиник лаборатор ташхиси долзарб муаммолари. – 2022. – Б. 158-159.
  2. Saidov A.B., Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. Современные принципы обеспечения инфекционной безопасности компонентов крови // Journal Of Innovations In Scientific And Educational Research. – 2023. - № 2 (16). – С. 136-141.
  3. Saidov A.B., Kurbonova Z.Ch., Serdal Korkmaz, Sayfutdinova Z.A. Қон таркийи қисмлари инфекцион хавфсизлигини таъминлашнинг замонавий тамойиллари // O'zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlar jurnali. – 2023. - №17. – В. 418-425.
  4. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Violations of coagulative hemostasis in patients with liver cirrhosis of the viral etiology //European science review. – 2018. – №. 7-8. – С. 122-125.
  5. Saidov A.B., Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. va b. Qon komponentlarida bioximik ko‘rsatkichlar laborator tashxisi // Zamonaiviy klinik laborator tashxisi dolzarb muammolari. – 2022. – Б. 158-159.
  6. Saidov A.B., Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A., Shomansurova G.E. Laboratory diagnosis of hemotransmissive infections in blood components //Zamonaiviy klinik laborator tashxisi dolzarb muammolari. – 2022. - B. 71-73.
  7. Saidov A.B., Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. va b. Laboratory diagnosis of hemotransmissive infections in blood components //Zamonaiviy klinik laborator tashxisi dolzarb muammolari. – 2022. - B. 71-73.
  8. Saidov A.B., Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A., Shomansurova G.E. Qon komponentlaridagi gemotransmissiv infeksiyalarning laborator tashxisi // Zamonaiviy klinik laborator tashxisi dolzarb muammolari. – 2022. - B. 44-45.
  9. Saidov A.B., Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. et al. Modern Principles of Ensuring Blood Component Infection Safety // Texas Journal of Multidisciplinary Studies. – 2023. – Vol. 18. – P. 44-48.
  10. Saidov A.B., Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. va b. Donorlarda gemotransmissiv infeksiyalarning diagnostika usullarini takomillashtirish // Amaliy va tibbiyot fanlari ilmiy jurnali. – 2023. - №2. – B. 241-245.